LATVIJAS REPUBLIKAS 14. SAEIMAS
Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas sēdes
PROTOKOLS NR. 141.1.9/15-25-14/26
2026. gada 28. oktobrī
Atklāta sēde, sākas plkst. 12:00, beidzas plkst. 12:57
Komisijas sēžu zālē Jēkaba ielā 16, 118. telpā, Rīgā

PIEDALĀS:
komisijas locekļi:
komisijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, priekšsēdētāja biedre Anna Rancāne, sekretārs Dāvis Melnalksnis
deputāti Oļegs Burovs, Artūrs Butāns, Mārtiņš Daģis, Jānis Dinevičs, Jurģis Klotiņš, Antoņina Ņenaševa, Igors Rajevs, Zane Skujiņa-Rubene

SĒDI VADA komisijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris
SĒDI PROTOKOLĒ komisijas konsultants Jānis Cauņa

DARBA KĀRTĪBA:
14. Saeimas komisijas noslēguma sēde

G. Kūtris atklāj Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas (turpmāk – komisija) sēdi. Norāda, ka ir kvorums un šī ir komisijas noslēguma sēde, kurā paredzēts apkopot četru gadu laikā paveikto un sagatavot ieteikumus nākamajai komisijai. Informē par deputāta Normunda Dzintara iesniegumu, norādot, ka Saeima šo jautājumu jau ir izlēmusi un komisijai nav iesniegti jauni fakti izvērtēšanai, līdz ar to nesaskata pamatu šo jautājumu iekļaut darba kārtībā.

A. Butāns rosina izskatīt saņemto iesniegumu un vienoties par atbildes sniegšanu.

G. Kūtris norāda, ka N. Dzintars nav komisijas deputāts un nevar sniegt priekšlikumus par darba kārtības izmaiņām. Jautā, vai A. Butāns pieprasa šo jautājumu iekļaut darba kārtībā.

A. Butāns apstiprina, ka šādu prasību uztur. Viņš informē, ka iesniedzējs bija izteicis priekšlikumu komisijai pieņemt lēmumu, ka turpmāk sēdes, kurās izskata pilsonības piešķiršanu, būtu atklātas.

G. Kūtris atgādina, ka iepriekšējā sasaukumā par šo procedūru notikušas ilgstošas diskusijas un komisija akceptējusi kārtību, ko apstiprinājis Saeimas Prezidijs. Skaidro, kāpēc komisija rīko slēgtas sēdes. Uzskata, ka, ja visas sarunas notiktu atklāti, pastāvētu risks, ka diskusija kļūtu formāla un jautājumi pēc būtības netiktu izrunāti. Pieļauj, ka šo jautājumu varētu adresēt nākamajai komisijai kā rekomendāciju mainīt esošos noteikumus. Skaidro, kāpēc šodien nevajadzētu pieņemt lēmumu uzdot nākamās Saeimas Prezidijam grozīt pilsonības piešķiršanas kārtību.

A. Butāns precizē priekšlikumu: komisija varētu sagatavot vēstuli Saeimas Prezidijam, norādot uz iespējamu nepilnību un aicinot izvērtēt atklātāku procedūru.

G. Kūtris skaidro, ka aizejošā komisija var sagatavot ieteikumus nākamajai komisijai, taču tai nevajadzētu dot kādus norādījumus nākamajam Saeimas Prezidijam.

A. Butāns rosina darba kārtībā atsevišķi iekļaut gan Normunda Dzintara vēstuli, gan jautājumu par sēžu atklātību.

D. Melnalksnis atbalsta iespēju formulēt aicinājumu nākamajai komisijai un Prezidijam izvērtēt šo kārtību, bet aicina A. Ņenaševu precizēt šo jautājumu.

A. Ņenaševa aicina šodien koncentrēties uz to, ko aizejošā komisija var nodot nākamajai komisijai ieteikumu veidā, nevis izteikt saistošus aicinājumus esošajam vai nākamajam Prezidijam. Uzskata, ka būtu lietderīgi pārskatīt, kuras pilsonības piešķiršanas procedūras daļas izskatāmas slēgtā sēdē un kuras – atklātā sēdē, ņemot vērā personu sensitīvos datus. Atbalsta pirmā darba kārtības jautājuma izskatīšanu.

G. Kūtris aicina vispirms uzklausīt un izrunāt Normunda Dzintara vēstulē uzdotos jautājumus, pēc tam apkopot paveikto un pārrunāt, kādus ieteikumus nodot nākamajai komisijai. Viņš norāda, ka jautājums par slēgtām un atklātām sēdēm ir plašāks par vienu konkrētu procedūru un to var iekļaut kopējās rekomendācijās.

J. Klotiņš vērš uzmanību uz Saeimas kārtības ruļļa 159. pantu, kurā noteikts, ka komisiju sēdes ir atklātas, ja vien Saeima vai komisija nenolemj rīkot slēgtu sēdi. Uzskata, ka komisijas darbā nebija pietiekami skaidri fiksēts komisijas lēmums par sēžu slēgtu norisi, un viņš pats kā deputāts nav ticis aptaujāts par piekrišanu šādai kārtībai. Viņš uzskata, ka šis jautājums jāiekļauj ieteikumos nākamajai komisijai vai Prezidijam.

G. Kūtris aicina N. Dzintaru kā vēstules iesniedzēju izskaidrot tās tapšanas iemeslus.

N. Dzintars skaidro, ka pēc balsojuma par D. Višvanatu viņam uzdoti jautājumi par viņa balsojumu un atturēšanās iemesliem. Tādēļ viņš sācis papildus meklēt informāciju par pilsonības pretendentes izglītību un zinātniskajiem darbiem. Pētot pieejamo informāciju, viņš nav guvis skaidrību par pretendentes īpašo ieguldījumu Latvijas zinātnē, un tas mudinājis sagatavot vēstuli ar jautājumiem. Viņš pieļauj, ka, ja jautājumi būtu atbildēti, vēlākā situācija varētu būt citāda.

G. Kūtris jautā, vai jautājums iepriekš apspriests N. Dzintara frakcijā un vai frakcijas deputāti iepazinušies ar dokumentiem. Viņš norāda, ka komisijas locekļiem dokumenti bija pieejami jau kopš 17. jūnija un septembra sēdē viņš aicinājis frakciju pārstāvjus iepazīstināt savas frakcijas ar kandidātes dokumentiem.

N. Dzintars atbild, ka frakcijā jautājums apspriests, taču detalizēta iepazīšanās ar dokumentiem nav notikusi. Plašāki jautājumi viņam radušies vēlāk, kad par šo gadījumu sākušās diskusijas un viņš pats meklējis informāciju datubāzēs.

J. Klotiņš norāda, ka komisijai iesniegtajos dokumentos nebija atbilžu uz visiem N. Dzintara vēstulē uzdotajiem jautājumiem, tostarp jautājumiem par kandidātes akadēmisko darbību. Viņš piemin kandidātes sēdē norādīto grāmatu par finanšu pratību un atzīmē, ka tā nav brīvi pieejama, bet nopērkama grāmatnīcā.

G. Kūtris atgādina, ka iesniegumā bija norādīta pretendentes izglītība un pašreizējā darbība, bet izglītības dokumenti apliecināja maģistra un doktora grāda iegūšanu un bija apliecināti ar apostille. Jautā, vai ir kādi fakti, kas pierāda, ka personai nav attiecīgo grādu, un aicina precizēt, uz kuriem vēstules jautājumiem komisijai būtu jāatbild.

A. Butāns rosina atbildēt vismaz uz daļu no jautājumiem. Viņš norāda, ka daļa jautājumu sakrīt ar tiem, kas tika uzdoti slēgtajā sēdē, tostarp jautājumi par uzņēmējdarbību un investīcijām. Viņaprāt, apgalvojumi par lielām investīcijām nav pilnībā saskanējuši ar Uzņēmumu reģistra datiem par konkrēto uzņēmumu. Viņš uzskata, ka leģitīms ir arī jautājums par steidzamības pamatojumu un ka šādi jautājumi ir vērtējami neatkarīgi no tā, cik dokumentu deputāts paspējis izlasīt.

A. Ņenaševa rosina sasaistīt vēstules izskatīšanu ar ieteikumiem nākamajai komisijai. Notikušo raksturo kā nopietnu un nepatīkamu situāciju un aicina no tās izdarīt secinājumus. Viņa jautā, cik lielā mērā komisija var paļauties uz atbildīgo iestāžu sniegto izvērtējumu un vai ar to ir pietiekami, vai arī noteiktos gadījumos būtu nepieciešams papildu neatkarīgs nozares ekspertu atzinums. Viņa jautā, cik lielā mērā komisijas deputāti var paļauties uz šo izvērtējumu. Uzskata, ka deputātiem nav pienākuma un zināšanu pašiem vērtēt katra zinātniskā darba kvalitāti, citējamību vai citas specifiskas nozares nianses, ko arī viņa nespētu. Uzsver, ka tomēr būtu jāapsver iespēja pārliecināties par iesniegtās informācijas ticamību ne tikai no rekomendētājiem, kā tas bija ar Latvijas Zinātņu akadēmijas rekomendācijām, bet apjautājot arī citus nozares pārstāvjus un ekspertus. Uzskata, ka līdzīgi varbūt arī vajadzētu rīkoties arī sporta sasniegumu gadījumā, ja pilsonības piešķiršana tiek pamatota ar īpašiem nopelniem. Viņa uzskata, ka šādu mācību ir vērts ierakstīt nākamajai komisijai.

I. Rajevs uzsver, ka, ja komisija nevar uzticēties iesniegtajiem dokumentiem vai pati vai ar palīgu starpniecību pārbaudīt, ko tad dara tie, kuru pienākums ir to pārbaudīt. Viņaprāt, vispirms jānoskaidro, kas nav nostrādājis sistēmā un kāpēc nav bijis pietiekamu pārbaudes un kontroles mehānismu. Uzskata, ka deputātiem jāvar uzticēties viņiem iesniegtajiem dokumentiem un kompetento institūciju atzinumiem. Jābūt pārliecībai, ka dokumenti atspoguļo patieso stāvokli. Politiskās diskusijas un

atšķirīgi viedokļi ir komisijas darba daļa, taču faktu pārbaudes sistēmai jābūt skaidrai un uzticamai.

A. Rancāne norāda, ka šāda situācija nav vēlamais komisijas darba noslēgums, tomēr tā var kļūt par mācību. Skaidro, ka deputāti paļaujas uz iesniedzējiem un nozares autoritātēm, tostarp Latvijas Zinātņu akadēmijas vadību, un šajā gadījumā arī frakcijas deputāti paļāvušies uz komisijas locekļu sniegto informāciju. Uzsver, ka deputāti nevar kļūt par izmeklēšanas iestādēm un pārbaudīt katru dokumentu. Atzīst, ka šajā konkrētajā gadījumā jau iepriekš bija izskanējušas šaubas par pilsonības piešķiršanas pamatojumu un pretendentes valsts valodas zināšanām. Viņa rosina nākamajai komisijai ieteikt šādus likumprojektus izskatīt parastajā kārtībā trijos lasījumos, nepiemērojot steidzamību, lai būtu pietiekami daudz laika visu apstākļu pārbaudei.

A. Butāns uzskata, ka jāatgriežas pie pilsonības piešķiršanas pamatojuma. Norāda, ka, jautājot, kāpēc pilsonība nepieciešama, atbilde bijusi saistīta ar lielām investīcijām un iespēju efektīvāk piedalīties starptautiskos pasākumos. Viņaprāt, sēdē izskanējušie ekonomiskie argumenti nebija pietiekami pārbaudāmi, turklāt tie atšķīrušies no dokumentos uzsvērtā zinātniskā pamatojuma. Viņš norāda, ka uzņēmuma publiskie dati par darbinieku skaitu, zaudējumiem un neto apgrozījumu, viņaprāt, nesaskan ar sēdē izteiktajiem apgalvojumiem. Tā kā šie argumenti izskanējuši mutiski un balsojums noticis steidzamības kārtībā, komisijai nebija iespējas tos pienācīgi pārbaudīt. Viņš rosina nākamajai komisijai domāt par sistēmisku risinājumu, lai arī mutiski pausti ekonomiskie argumenti būtu pārbaudāmi.

G. Kūtris aicina izvairīties no nepārbaudītiem pieņēmumiem un norāda, ka stenogrammā fiksēts, ka pretendente pilsonību pamatojusi arī ar iespēju efektīvāk veikt zinātnisko un finansiālo darbību, tostarp ceļot un tikties ar partneriem. Attiecībā uz investīcijām viņš atgādina sēdē minētos plānus – piecus miljonus eiro laboratorijai un 70 miljonus eiro ražotnei — un norāda, ka tie bijuši potenciāli ieguldījumi. Viņš salīdzina šo situāciju ar ēkas atjaunošanu, kuras laikā ieguldījumu veikšana pati par sevi vēl nenozīmē tūlītēju peļņu.

A. Butāns precizē, ka runājis par apgrozījumu un par nepieciešamību pārbaudīt argumentus, nevis izdarīt secinājumus tikai pēc mutiskas informācijas par uzņēmuma darbības rādītājiem.

G. Kūtris norāda, ka ēkas ir iegādātas un tas pierādāms ar dokumentiem.

D. Melnalksnis uzskata, ka notikušais izgaismo nepieciešamību pilnveidot procesu. Viņš aicina atzīt, ka iespējamas kļūdas tika pieļautas gan lēmuma pieņemšanā, gan izvērtēšanas un rekomendēšanas posmā, un tā būs mācība visiem. Tas nozīmē, ka nākamajā sasaukumā šie jautājumi ir jāpārvērtē, arī tiem, kas snieguši atzinumus par to, ka viss kārtībā. Uzskata, ka šī pieredze būtu jāizmanto, pārskatot iepriekšējos pilsonības piešķiršanas gadījumus kopumā, izvērtējot to pamatojumu un institūciju

iesaisti. Ja nepieciešams, nākamajam sasaukumam jāapsver papildu pārbaužu nepieciešamību atbildīgajās institūcijas un grozījumi procedūrā vai Pilsonības likumā.

J. Dinevičs piekrīt, ka situācijā varētu būt sistēmiska kļūda, vienlaikus nenoliedzot deputātu atbildību. Viņš atbalsta pilsonības piešķiršanas jautājumu izskatīšanu trijos lasījumos bez steidzamības, lai nodrošinātu pietiekamu laiku izvērtēšanai. Viņš atvainojas A. Butānam par iepriekšējo attieksmi pret viņa uzdotajiem jautājumiem, jo toreiz uzskatījis, ka diskusija nav nepieciešama. Iesaka nākamajai komisijai uz atklātu sēdi uzaicināt pilsonības piešķiršanas iesniedzējus un galvotājus, lai jautājumu varētu analizēt pēc būtības.

A. Ņenaševa aicina nesteigties ar publisku apsūdzību un pieņēmumu izplatīšanu, kamēr nav noskaidroti visi fakti. Atzīst, ka publiskā reakcija pret pilsonības pretendenti ir bijusi ļoti asa un ka, iespējams, arī komisijas rīcība šo situāciju ir ietekmējusi. Jautā, kāpēc vienos gadījumos rekomendācijas tiek pievienotas publiski pieejamiem dokumentiem, bet citos – ne, un vai publiski pieejamu materiālu esamība ļautu neatkarīgiem nozares speciālistiem savlaicīgi sniegt izvērtējumu. Uzskata, ka steidzamība ir liegusi pienācīgi izvērtēt visus iesniegtos dokumentus. Viņa uzsver arī komisijas kapacitātes jautājumu, norādot, ka komisijā ir tikai viens konsultants.

I. Rajevs ierosina nākamajai komisijai kā rekomendāciju noteikt, ka pilsonības piešķiršanas jautājumiem nepiemēro steidzamības kārtību un tos izskata standarta procedūrā, dodot laiku apsvērt visus argumentus. Viņš atgādina, ka runājot par pilsonības piešķiršanu D. Višvanatas vīram, komisijā notikušas ilgākas un asākas diskusijas. Attiecībā uz finanšu dokumentiem viņš uzsver, ka tos nevar vienkārši padarīt publiskus, tādēļ jāatrod sistēmisks veids, kā pārbaudīt informāciju un nodrošināt deputātiem uzticamus materiālus.

G. Kūtris apkopo līdz šim izskanējušos priekšlikumus. Viņš rosina aicināt nākamajai komisijai izvērtēt pilsonības piešķiršanas procedūru, tostarp to, vai to desmit valsts iestāžu sniegto atzinumu kopums ir pietiekams un vai nepieciešams to papildināt. Viņš uzsver, ka šīs iestādes sniedz atzinumus par iespējamiem šķēršļiem pilsonības piešķiršanai, un nevajadzētu automātiski apšaubīt to darbu.

Z. Skujiņa-Rubene neuzskata, ka visa iesniegtā informācija bijusi kļūdaina, tomēr varētu paredzēt neatkarīgu papildu izvērtējumu atbilstoši attiecīgajai nozarei. Sporta gadījumā līdzās federācijai varētu piesaistīt Latvijas Olimpisko komiteju vai Latvijas Sporta federāciju padomi, savukārt zinātnes vai investīciju gadījumā – Latvijas Zinātņu akadēmiju vai neatkarīgu pētniecības institūtu vai Jauno zinātnieku asociāciju.

G. Kūtris piekrīt, ka līdzās iesaistītās nozares autoritāšu viedoklim varētu būt lietderīgs neatkarīgs izvērtējums jeb koreferenta atzinums. Viņš norāda, ka konkrētajā gadījumā mutiski bijusi izteikta gatavība no Veselības ministrijas puses sagatavot atzinumu, taču tas komisijai oficiāli netika iesniegts.

A. Rancāne norāda, ka Hosams Abu Meri šādu atzinumu negribējis sniegt.

G. Kūtris skaidro situāciju ar veselības ministra vēlmi sniegt atzinumu par pretendenti.

A. Ņenaševa aicina diskusijā nevirzīties uz atsevišķu personu atbildības savstarpēju noliegšanu, bet izvērtēt komisijas un Saeimas atbildību kopumā.

J. Klotiņš aicina ievērot runāšanas kārtību un vēlreiz uzsver, ka sporta sasniegumus bieži ir vieglāk objektīvi pārbaudīt, savukārt zinātnes sasniegumu izvērtēšanai var būt nepieciešama padziļināta ekspertīze, ko varbūt varētu veikt tāda komisija, kas izvērtē doktoru grādu izsniegšanu. Pieļauj, ka tās varētu būt apmaksātas valsts zinātniskās institūcijas, kas izvērtētu publikācijas, sasniegumus un vajadzības gadījumā sazinātos ar ārvalstu institūcijām.

A. Butāns formulē trīs priekšlikumus, ko nodot nākamajai komisijai: pilsonības piešķiršanas jautājumus izskatīt tā, lai netiktu piemērota steidzamības kārtība; procedūru padarīt atklātāku, vienlaikus aizsargājot personas datus un privātumu; un ieteikt nākamajai komisijai nevirzīt jaunus kandidātus, kamēr procedūra nav pārskatīta.

G. Kūtris piekrīt, ka rekomendācijās jāiekļauj jautājums par valsts iestāžu atzinumu izvērtēšanu, neatkarīgu koreferentu piesaisti un steidzamības kārtības pārskatīšanu. Norāda, ka aptuveni 90 procentos šādu gadījumu likumprojekti līdz šim izskatīti steidzamības kārtībā, jo likuma teksts ir īss un to tehniski nav jēgas grozīt. Viņš piedāvā apsvērt procedūru, kurā informācija par uzsākto pilsonības piešķiršanas procesu tiek publiskota tā, lai sabiedrībai būtu iespēja savlaicīgi iesniegt informāciju vai rekomendācijas. Vienlaikus viņš norāda uz risku, ka publiskošana var izraisīt nepamatotu nomelnošanu.

N. Dzintars ierosina apsvērt arī latviešu valodas zināšanu jautājumu un atbalsta ārējo recenzentu piesaisti, jo zinātnē neatkarīgas recenzijas ir ierasta prakse.

A. Butāns precizē, ka rekomendācijā varētu nenoteikt obligāti trīs lasījumus, bet gan aicināt nepiemērot steidzamības kārtību, atstājot nākamajai komisijai izvēli par atbilstošu lasījumu skaitu.

G. Kūtris norāda, ka starp lasījumiem jābūt pietiekamam laikam izvērtēšanai. Uzskata, ka varētu arī aicināt izvērtēt jautājumu izskatīšanu atklātās sēdēs.

D. Melnalksnis atbalsta atklātākas procedūras izvērtēšanu, tomēr aicina apsvērt, kurā procesa posmā informācija būtu publiskojama. Viņš salīdzina šo procesu ar augstu valsts pārvaldes amatu konkursiem, kuros visu pretendentu vārdi sākotnēji netiek publiskoti. Ierosina izvērtēt Ministru kabineta, atbildīgās ministrijas vai Valsts prezidenta institūcijas iespējamo lomu pilsonības piešķiršanas procesa izvērtēšanā.

G. Kūtris atgādina, ka Saeimas Analītiskais dienests iepriekš sagatavojis apkopojumu par Eiropas valstu procedūrām pilsonības piešķiršanai par nopelniem un ka dažādās valstīs tās būtiski atšķiras. Viņš norāda, ka pārāk detalizētu kritēriju noteikšana var ierobežot Saeimas iespējas pieņemt politisku lēmumu. Kā piemēru viņš min latviešu valodas zināšanas: prasība var radīt sarežģījumus gadījumā, ja pilsonību par īpašiem nopelniem vēlas piešķirt cienījamā vecumā esošai personai. Viņš uzsver, ka komisija var pieprasīt dažādu institūciju viedokļus, taču obligātas prasības būtu jānostiprina likumā un attiecīgi jāgroza procedūra.

J. Klotiņš uzsver, ka latviešu valodas zināšanas ir pašcieņas jautājums un uzskata, ka personai, kura ir darbspējas vecumā un kurai nav veselības šķēršļu, būtu iespējams pusgada laikā apgūt vismaz A2 līmeni. Viņš pieļauj, ka likumā varētu paredzēt izņēmumus personām lielā vecumā, bet uzsver, ka pilsonības iegūšanai būtu jābūt saistītai ar paša cilvēka centieniem apgūt valodu.

G. Kūtris aicina atgriezties pie rekomendāciju formulēšanas. Viņš norāda, ka nākamajai komisijai varētu ieteikt atturēties no jaunu pilsonības piešķiršanas jautājumu virzīšanas, kamēr nav izvērtēta procedūra un skaidri noteikti tās principi. Vienlaikus viņš atgādina, ka komisija nevar saistoši ierobežot Saeimas deputātu tiesības iesniegt likumprojektus, jo pieci deputāti var iesniegt attiecīgu priekšlikumu Saeimā.

A. Butāns uztur priekšlikumu rekomendēt procedūras pārskatīšanu, norādot, ka nākamā Saeima varēs izvērtēt, vai šos ieteikumus ņemt vērā.

G. Kūtris piekrīt rekomendācijā iekļaut aicinājumu nesteigties ar jauniem lēmumiem, kamēr nav izrunāti un precizēti procedūras noteikumi. Norāda, ka Valsts prezidents savā vēstulē bija aicinājis Saeimu novērst šaubas un retoriski jautā, vai šaubas ir novērstas? Uzskata, ka būtu jānoskaidro, vai kāds komisiju ir maldinājis un kurā posmā pieļauta kļūda, lai atbildība tiktu izvērtēta un sabiedrībai būtu iespējams sniegt skaidrojumu. Viņš rosina nākamajai komisijai pēc attiecīgās informācijas saņemšanas izvērtēt notikušo. Sēdi slēdz.

Sēde slēgta

Pielikumā: N. Dzintara iesnieguma kopija uz 2 lp.

Komisijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris

Komisijas sekretārs Dāvis Melnalksnis